

Detta är en allmän orientering om det regelverk som styr det svenska insamlingssystemet för använt hemmaproducerat utsäde. För detaljkunskap hänvisas direkt till lagtexten.

Det svenska systemet för uttag av ersättningar för användningen av hemmaproducerat, ej certifierat utsäde omfattar sorter som skyddas av antingen EU:s eller svensk växtförädlarrätt och regleras i enlighet med Rådets förordning (EG) nr 1782/2003, 2100/94, Kommissionens förordningar (EG) nr, 1768/95, 2605/98, 795/2004 och 796/2004, och den svenska växtförädlarrättslagen (SFS 1997:306).

Utdrag ur

A. Rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt (**grundförordningen**):

Kapitel III, Artikel 14. Undantag från gemenskapens växtförädlarrätt.

1. Trots vad som sägs i artikel 13.2 och i syfte att skydda jordbruksproduktionen är det tillåtet att för förökning på sin mark i sina egna jordbruksföretag använda den skördeprodukt som de har erhållit genom att i sina egna företag använda förökningsmaterial av en sort, undantaget hybrider och syntetiska sorter, som omfattas av gemenskapens växtförädlarrätt.

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall endast tillämpas beträffande följande arter av lantbruksväxter:

a) **Foderväxter:**

Cicer artietinum L. - kikärt
Lupinus luteus L. - gul lupin
Medicago sativa L. - lucern
Pisum sativum L. (partim) - ärt
Trifolium alexandrinum L. - egyptisk klöver
Trifolium resupinatum L. - persisk klöver
Vicia faba - åkerböna

b) **Spannmål:**

Avena sativa- -havre
Hordeum vulgare L. - korn
Oryza sativa L. - ris
Phalaris canariensis L. - kanariegräs
Secale cereale L. - råg
X Triticosecale Wittm. - rågvete
Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol. - vete
Triticum durum Desf. - durumvete
Triticum spelta L. - spält

c) **Potatis**

d) Olje- och fiberväxter:

Brassica napus L. (partim) - raps

Brassica rapa L. (partim) - rybs

Linum usitatissimum - lin (spånadslin undantaget)

3. Innan denna förordning träder i kraft skall villkor fastställas i tillämpningsföreskrifter enligt artikel 114 för tillämpning av undantaget i punkt 1 och för att skydda förädlarnas och jordbrukarnas legitima intressen på grundval av följande kriterier:

- Det får inte finnas några kvantitativa restriktioner på företagsnivå i den omfattning som är nödvändig för jordbruksföretagets behov.
- Det skall vara tillåtet för jordbrukaren att själv iordningställa eller låta iordningställa den skördade produkten till utsäde, utan att det påverkar tillämpningen av vissa restriktioner som medlemsstater kan fastställa för organisationen av iordningställandet av den skördade produkten, särskilt för att säkerställa att den produkt som lämnas till iordningställande är identisk med den färdigbearbetade produkten.
- Små jordbrukare skall inte behöva betala ersättning till rättsinnehavaren. Med små jordbrukare avses beträffande de växtarter som avses i punkt 2 i denna artikel för vilka rådets förordning (EEG) nr 1765/92 av den 30 juni 1992 om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor är tillämplig, jordbrukare som odlar växter på en areal som inte är större än den som krävs för att producera 92 ton spannmål (185 ton för potatis). För beräkning av arealen skall artikel 8.2 i den förordningen tillämpas.
- beträffande andra växtarter som avses i punkt 2 i denna artikel, jordbrukare som uppfyller motsvarande lämpliga kriterier.
- Övriga jordbrukare skall betala rättsinnehavaren en rimlig ersättning, vilken skall vara betydligt lägre än det belopp som utkrävs för en licens för produktion av förökningsmaterial av samma sort i samma område. Storleken på ersättningen kan variera med tiden beroende på vilken utsträckning undantaget i punkt 1 skall tillämpas beträffande den berörda sorten.
- Ansvar för kontrollen av att bestämmelserna i denna artikel eller bestämmelserna som antas enligt denna artikel efterlevs vilar uteslutande på rättsinnehavarna. De kan vid organisationen av kontrollen inte få hjälp från officiella organ.

Rättsinnehavaren skall efter anmodan få relevanta uppgifter från jordbrukare och leverantörer av tjänster för iordningsställande. Officiella organ som deltar i kontrollen av jordbruksproduktionen kan likaledes vidarebefordra relevanta uppgifter om de har fått dessa uppgifter som ett led i den normala tjänsteutövningen och det inte innebär extra bördor eller kostnader. Såvitt angår personuppgifter skall dessa bestämmelser inte påverka tillämpningen

av gemenskapens och medlemsstaternas lagstiftning om skydd av fysiska personer i samband med hanteringen av och fri rörlighet för personuppgifter.

B. Kommissionens förordning

(EG) nr 1768/95 av den 24 juli 1995

(tillämpningsföreskrifterna): I denna förordning fastställs genomförandebestämmelserna om villkoren avseende det undantag som föreskrivs i artikel 14 i grundförordningen. Föreskrifterna som omfattar 19 artiklar och 8 sidor text kan av den intresserade rekvireras från föreningens kansli liksom övrigt material som lagtexterna hänvisar till.

C. Kommissionens förordning (EG) nr 2605/98 av den 3 december 1998:

I denna förordning görs ändringar i tillämpningsförordningen för att säkerställa att de avtal som ingåtts sedan denna trädde i kraft görs operativa som gemenskapsriktlinjer vad beträffar ersättningsnivåer för respektive område och art. Huvudregeln är att ingångna avtal gäller förutsatt att ersättningsnivåerna har anmälts till kommissionen av de aktuella avtalande organisationernas bemyndigade företrädare (Sv Utsädesföretagens Förening) för att publiceras av gemenskapens växtsortmyndighet (the Official Gazette of the Community Plant Variety Office).

Förordningen reglerar även fall i områden där inget avtal ingåtts. Härvidlag gäller att ersättningen i princip uppgår till 50% av de belopp som erlagts för produktion av förökningsmaterial på licens och den anpassas till en lämplig rörlig skala om en sådan har fastställts för respektive nationell växtförädlarrätt.

D. Svensk författningssamling

(SFS 1997:308):

Förordning om ikraftträdande av **växtförädlarrättslagen** (1997:306), utfärdad den 29 maj 1997. Regeringen föreskriver att växtförädlarrättslagen (1997:306) och lagen (1997:307) om ändring i lagen (1997:729) om patentbesvärsrätten skall träda i kraft den 1 juli 1997.

Växtförädlarrättslagen. 2 kap. Växtförädlarrättens omfattning. 5 § Vad som sägs om undantag från ensamrätten i artikel 14 i rådets förordning (EG) nr 2100/94 av den 27 juli 1994 om gemenskapens växtförädlarrätt och de tillämpningsföreskrifter som har meddelats med stöd av artikeln skall också tillämpas på en växtsort som registrerats enligt denna lag (växtförädlarrättslagen). Vad som i artikeln och tillämpningsföreskrifterna sägs om gemenskapens växtförädlarrätt skall avse växtförädlarrätt enligt denna lag.